

KRÖNIKA

Tankar när blodet stelnat

"Äckligast av alla, allra mest skamlös när det gäller att slå mynt av tragiken, är givetvis Gudrun Schyman"

Det var verkligen ingen rolig morgon, den där dagen atomveckan då klockradion väckte mig med mordet på den unga kvinna som helt plötsligt alla blev du och syster skinneriet. Det var med tyngre steg än vanligt jag stapplade in i Uddariga dotters rum för att försöka väcka henne till det dusch, frukost, skola. Men kräver alltid att bli buren till badrummet, hävdar hon är för trött för att gå. I vanliga fall brukar jag propra, om än bara för förmens skull. Inte den här morgonen. Då kunde jag att det var mitt privilegium att få henne. Att hon en vacker dag inte kommer att bli äldre, och att det är lite sorgligt. Efter dusch kommer hon ut i köket och förväntar sig en god frukost. I vanliga fall skolar Pi på halvveg volym till henne. Obo och skinksmörgås. Inte den här morgonen. Jag till att det blev musik i stället, ville inte att hon redan skulle behöva höra och undra. Var en slump var det Eric Claptons Pilgrim som låg i spelaren. Och vilken är första låten? My father's eyes.

JAN HAR DET GÄTT EN TID och medierna har gjort sitt edvånliga gränsjobb. Alla debatterna, alla krönikorna, alla artiklerna, alla med sina egna dagordningar att måna om. Det är så åckligt. Somliga menar att det som har gått gör att vi måste plocka av invandrare ett eventuellt döbragskap om de misskötter sig, som om medborgarskapet vore någon sorts ärebevis i stil med adelskap. Andra hävdar att det som har hänt inte har det minsta med vare sig religion eller kultur att göra, som om det är med dottrar och pojkvänner kunde leda till pistolskott utövade i vilken svensk familj som helst. Vi måste komma till rätta med dessa vidriga mord och hemiska hot under vilket flera unga kvinnor med in-drarbakgrund lever, sagt det. Man talar om skäpt stiftning. Fast mord är väl redan ett brott som lagen är rätt strängt på, vill jag minnas. Och olaga hot var ju brott som fadern i fråga redan var dömd och straffad för. Är straffa preventivt? Och vilka mord är inte vidriga?

ÄCKLIGAST AV ALLA, allra mest skamlös när det gäller att slå mynt av tragiken, är givetvis Gudrun Schyman. Fadern Sahindal mördades, således, inte av en förvirrad analys med kulturellt betingade villfarelser i sitt ömkliga huvud, utan av ett patriarkalt system i vilket alla män i ett samhälls är delaktiga. Samma förtryck har som där, även om det tar sig lite olika uttryck. Det "måste vara naturligt att tala om män och kvinnor som grupper", skriver Schyman i Dagens Nyheter, och övergår till att diskutera länslinjalitet. Visserligen är det valår, men någon sorts anständighet spräns finns väl ändå någonstans? Stina Lundberg ska, som bekant, sköta de intimare delarna av partiledarutfrågningarna i SVT. Vad jag hoppas är att hon gör ett grundligt jobb och inte bara sitter och gullar. Av Schyman vill man ha besked om vem som förtrycker vem när hon själv är på yllan och kladdar på någon önskränd stackars man. Och om nu alla män är delaktiga i all värld mot kvinnor, vilken är hennes egen delaktighet i kommunismens orakelighet örbrytelser? Och så vidare. Det finns här mycket som helst och borde kunna bli bra tv. Jag och dotters sista tänkade medvetbarhet.

JAN SÖDERQVIST

Dags att diskutera islam i praktiken

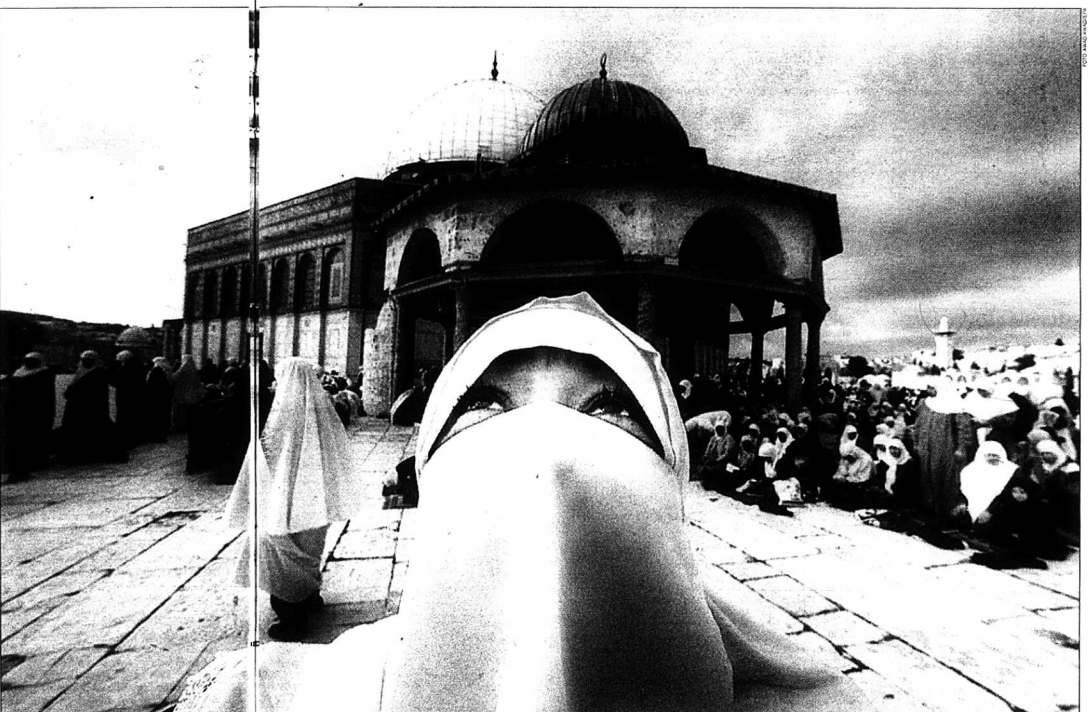
Få har tagit ordet i islam i sin mun i samband med det avskyvärda mordet på den unga rebellen Fadime Sahindal. Ingenting har sagts om att det inte finns ett enda land där islam är statsreligion, där kvinnor har samma rättigheter som mannen.

REFLEKTION

För alla moderata muslimers skull vore det på tiden att inte låtsas som om islam inte har någon betydelse för brudköp, mord på flickor, vars enda brott är att de vill leva ett eget liv, tvångsäktenskap, hinder från att själva välja utbildning och liv. För vår egen skull borde vi också med kraft hävda att synen på alla varelser som jämställda och jämlika också gäller de muslimer som bor och lever i Sverige. Det är en total och oacceptabel diskriminering av den stora muslimska gruppen att gänna sig bakom uttryck som "det är ju deras kultur" och "det är ju så de vill ha det". Mord är mord. Antistiftan till mord är antistiftan till mord. Utpeppning till mord är utpeppning till mord. Det gäller alla som lever och bor i samhället. Om en familj som Fadimes kan leva i Sverige i nästan 20 år utan att inse att reglerna är sådana i Sverige har vi alla misslyckats; imamer, lärare, politiker, medlemskörer, socialarbetare, arbetskamrater, alla.

Avhuggning av händer?
Hur lång ska vi sträcka oss, när det gäller toleransen för en annan syn på rättssamhället än vår egen? Till avhuggning av händer på tjuvar? Till stenande av otrogna kvinnor? Jaså inte det. Men till att flickor hindras från att gå vidare i sina studier eller flytta hemifrån fast de inte är gifta, det går för sig. Den mänskliga synen rymmer inte lite av förakt mot dem som kommer från en annan religion än den förhärskande. Muslimer hävdar att islam är progressivt och att islams kvinnosyn är överlägsen den västerländska. Apologetikerna ställer västerlandets faktiska behandling av kvinnan mot idealislams, där kvinnan ges en god och trygg ställning. De säger att islams syn på kvinnan stämmer väl överens med kvinnans så kallade medfödda egenskaper och natur. De säger också att vad som räknas är rättolika islam enligt Koranen och inte den verkliga behandlingen av kvinnan i de muslimska länderna.

Jag har som feminist rest åtskilligt i muslimska länder. Jag talar inte om så enkla vardagligheter som att jag inte ensam kan sätta mig på ett kaffe vid Tunis huvudgata Habib Bourguiba utan att anses vara lövligt byte eller gå ensam på bio för att inte tala om hur suspekt det är om man som kvinna bor ensam på en hotell. Jag talar inte om att jag, om jag finge visum som journalist till Saudi-arabien, snart sagt omöjligt med tanke på mitt kön, skulle lita på andra kvinnor vängas bära abaya, den heläckande svarta klädnaden. Jag talar om att muslimska länder inte ser det som att sätta sig över lagen om en får kidnappat sina barn från den fränkskilda hustrun. Jag har för att jag är kvinna släppts in i den starka, varma kvinnogruppskap som finns i Nordafrika och Mellanöstern, där kvinnorna som andra förtryckta grupper

En palestinsk kvinna ber sin fredagsbänk utanför en moské i Jerusalem.

bilder ett tätt nätverk för att hjälpa och stötja varandra. Jag har sett hur kvinnor som är arkitekter, läkare, sjukskoterskor, domare, lärare, advokater och journalister kringträs av samhälls tusen och en moralregler. Inte en enda av mina vänner, som valt att leva ogifta, bor för sig själva. De bor hos en bror eller hos sina föräldrar. Något annat är otänkbar. Jag har också vänner som valt att gifta sig för att äktenskapet trots allt ger dem större frihet än vad ett liv hos föräldrarna skulle ge. Ofta har då mannen redan från början gått med på att kvinnan fortsätter att arbeta. Något annat är otänkbar vare hon så välutbildad akademiker. En hög utbildning ses som en god hemgift. Det innebär inte att kvinnan självklart fortsätter sin yrkeskarriär då hon gift sig. Hennes man kanske inte ger henne lov. En av de muslimska länder jag besökt ses kvinnan som mänskliga utan just som kvinna.

Gräter varje dag
Jag har sett mina vänner, som gift sig mot sina föräldrars vilja med en icke-muslim som vägrat konvertera, gråta varje dag i sorg och längtan efter den familj som forskjutt ut. En algerisk väninna, gift

med en fransman, har inte träffat sin far och sina bröder på tjuo år. Hennes syster och mamma träffar henne i smyg. I få länder, där islam är statsreligion har kvinnan rätt att begära skilsmässa. I Tunisien står den rätten inskriven i lagen, för Tunisien är ett av de få muslimska länder där kvinnan faktiskt har en sekulär rättsställning. Kvinnor tvekar dock att begära skilsmässa, eftersom de vet att de då förlorar vårdnaden över sina söner om de fyllt sju år. Den briljanta marockanska sociologen Fatima Mernissi skriver i sitt klassiska verk *Beyond the veil* om relationen mellan män och kvinnor. Hon skriver där att marockansk lag är helt samtida, när det gäller arbetslöshetslösen till exempel. Familjelagen grundar sig dock på föreställningar från Profetens tid. Marocko har skrivit under FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, men familjelagen grundar sig på sharia, den religiösa lagen. Hon skriver: "Kontrollerna har rasat under det här skottet (1990-talet) mellan traditionallister, som hävdar att islam förbjöder varje förändring av könsrollerna och modernisterna

som hävdar att islam tillåter kvinnans frigörelse, avskaffandet av segregation i samhället och jämställdheten mellan könen. [...] Muslimiska äktenskap bygger på manlig dominans. Upphävandet av segregation mellan könen väldför sig på islams ideologi när det gäller kvinnans sociala ställning. Kvinnan står under faderns, brödernas eller den äkta mannens överhöghet. Kvinnans tillräde till annat än hemmet står strängt under mannens kontroll."

Aldrig myndig
En kvinna ges fortfarande bort till äktenskap av en förmyndare, en allv. Förmyndaren ska enligt lagen vara man. En kvinna i ett muslimskt samhälle blir aldrig myndig. Fadern är familjens överhuvud, sedan maken. Även i ett land som Tunisien, som satsar på utbildning, är flickor diskriminerade. Det är bara att läsa skolstatistiken. Efter 12 års ålder blir könsförhållningen all ojämnare. Flickorna tas ur skolan vid tolv års ålder

"Inget av de muslimska länder jag besökt ses kvinnan som mänskliga utan just som kvinna"

Mannen tillåts att aga
Om även detta misslyckas skriver islamiska föreningen i Västerbotten: "Det är då som mannen tillåts aga henne – som sista utväg att korrigera henne – uppförande." Utan avskilt att plåga henne. Det är av denna anledning som den islamiska lagen står fast att bestraffningen ska utföras med mild stränghet. Degraderas kvinnan av en sådan sträng behandling och skadar den hennes självsäkerhet? Det gör den inte. För vi måste till att börja med komma ihåg att den bara är en förebyggande metod förbehållna endast de situationer då alla andra förlikningsmetoder misslyckats."

Islamiska föreningen i Västerbotten, Umeå, Sverige, Europa var det. Ska vi slå vad om att kvinnans självsäkerhet skadas? Och vår egen självsäkerhet, vi som ändå är barn av upplysningen. FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och barnkonventionen, hur ser den ut, när vi blundar för den som sker?